

Mircea Radu Iacoban

GRĂMĂTICII

Există și se fac auzite societăți de protecție a câinilor. Funcționează (zice-se) organizații neguvernamentale de protejare a mediului. Legislația ocrotește balenele, liliecii, delfinii, zebrele. Limba română, cine o protejează? Dar chiar o fi având nevoie de protejare instituționalizată? Potrivit celor mai multe opinii, s-ar părea că nu: pasămite, limba fiind un organism viu, se auto-reglează. Punct de vedere optimist și, tot odată, defetist: doar și omul este un organism viu, își guvernează reglările în temeiul programării genetice ancestrale, dar, din când în când, tot mai simte nevoia barem unei aspirine. S-ar spune că nu-i o pricină de alarmare: asupra destinului limbii ce-o vorbim veghează cel mai înalt for științific național – Academia. Care Academie, după ce ne-a fericit cu î și â (inițiativă păguboasă și, culmea, cu substrat... politic!) ignoră o cerință fundamentală: normarea lingvistică s-ar cuveni să contribuie la simplificarea gramaticii și la fixarea regulilor validate în timp. Și se-ntâmplă exact pe dos. Vorbim o limbă, din păcate, cu circulație restrânsă, cu un sistem gramatical complicat și dificil de însușit, mai ales pentru ne-latini. Ani în șir, grămăticii noștri s-au străduit să complice exasperant sintaxa, descoperind (de pildă) zeci de alte tipuri de complete, deși-i clar că, în acest etaj al lingvisticii, orizontul investigației este infinit. În loc să se statueze o singură realitate având cuprindere generalizatoare, istețe (vorba vine) lucrări de doctorat taie firu-n șapte, stabilind că, alături de completele știute din bătrâni (directă, indirectă, de mod, de timp, de cauză, de efect...) mai ființează completa modală de măsură progresivă, completa concesivă propriu-zisă, completa opozițională cu caracter specific și tot așa înainte – până la complicata „reluare corelativă ca posibil raport apozitiv“. Încă puțin și-om ajunge la completa modală de scărpinare ascendentă bilaterală concupiscentă, fiindcă tot soiul de nuanțe pot fi identificate în continuare până la paștele cailor! Strădania lingviștilor pare canalizată mai ales către a arăta de câtă adâncime și deșteptăciune scormonitoare sunt capabili, adică, taman împotriva a ceea ce s-ar cuveni cu folos pragmatic să facă: simplificarea (rațională) a gramaticii, fixarea și consolidarea regulilor de bază, nu încâlcirea lor! Româna veche se descurca având un singur condițional sintetic (plus construcțiile perifrastice), franceza posedă doar două forme ale condiționalului: la noi, ce despletită și inutilă bogăție de nuanțe! Nici noua reglementare academică nu face excepție de la conduita „de ce simplu, când se poate complicat“? Se re-botează realități lingvistice intrate de mult în reflexul nației: nu mai avem, de pildă, părți de vorbire, ci „clase lexico-gramaticale“. Ei, și ce? (S-a schimbat oare ceva în esență dacă „programa analitică“ se numește acum „arie curriculară“? Ce? Nimic!) Subiectul

și-a încheiat misia logică și legică de secole și nu mai este parte principală a propoziției, ci un soi de complement mai special! Articolul este și el mătrășit și re-poziționat. Complementul, ce să mai vorbim! Că vom scrie nicio în loc de nici o, mă rog, n-ar fi nici tristețe, nici veselie națională, dar ce imperioasă nevoie a dus la respectiva modificare? Mai ales că va trebui să cugetăm adânc atunci când avem a ne hotărî între nicio și nici o, pentru a vedea dacă-i vorba de o „negație definitivă“ sau doar de „o disjuncție“! Complicație în plus, adevărat meșteșug de tâmpenie! Puținele reguli rămase, de bine, de rău, înfipte temeinic în relativa știință de carte a românului de rând devin caduce și inoperante. De fapt, constatăm că nu mai știm gramatică – ceea ce știm, nu se mai poartă din pricina necesității „ținerii pasului cu evoluția limbii“. Impune oare, evoluția limbii, re-poziționarea teoretică a subiectului? Prin ce? De ce? Ori ciudata grafie „nicio“? Ar fi prea multe de discutat. Din păcate, văd că Pruteanu este în continuare minimalizat și ironizat. Nu pentru că ar bate câmpii, ci pentru că s-a dedulcit, în tinerețe, la zacuștile altora. Ce-o fi având una cu alta?

Flori în vas negru